

Trestní právo hmotné

TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB
ZMĚNY V TRESTNÍCH ZÁKONECH PO 1. 1. 2010

4

PAVEL ŠÁMAL
RUDOLF VOKOUN
OTO NOVOTNÝ
a kol.

Wolters Kluwer
Česká republika

TRESTNÍ
PRÁVO
HMOTNÉ

Trestní právo hmotné

TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB
ZMĚNY V TRESTNÍCH ZÁKONECH PO 1. 1. 2010

4

PAVEL ŠÁMAL
RUDOLF VOKOUN
OTO NOVOTNÝ
a kol.

Wolters Kluwer

Česká republika

Vzor citace: ŠÁMAL, P., VOKOUN, R., NOVOTNÝ, O. a kol. *Trestní právo hmotné. 4. díl. Trestní odpovědnost právnických osob. Změny v trestních zákonech po 1. 1. 2010.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 144 s.

Právní stav publikace je k 1. 9. 2012.

© prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.,
prof. JUDr. Oto Novotný, CSc., doc. JUDr. et Bc. Tomáš Gřivna,
Ph.D., JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D., 2012
ISBN 978-80-7357-960-9 (brož.)
ISBN 978-80-7357-877-0 (e-pub)

AUTOŘI JEDNOTLIVÝCH ČÁSTÍ

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.

díl A

díl B – Zvláštní část,
kapitoly V. a VI.

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

díl B – Obecná část,
kapitoly XIV., XV., XVI.,
XVIII. a XIX.

díl B – Zvláštní část,
kapitoly VIII. a X.

prof. JUDr. Oto Novotný, CSc.

díl B – Obecná část,
kapitola IV.

doc. JUDr. et Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.

díl B – Zvláštní část,
kapitola III.

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

díl B – Zvláštní část,
kapitola I.

OBSAH

Autoři jednotlivých částí	5
Úvodní kapitola	11

Díl A

TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB... 13

§ 1 Obecně k trestní odpovědnosti právnických osob	13
§ 2 Zvláštní ustanovení o působnosti trestních zákonů	19
§ 3 Rozsah trestní odpovědnosti právnických osob	24
§ 4 Trestní odpovědnost právnické osoby založená na přičitatelnosti trestného činu	28
§ 5 Trestní odpovědnost právního nástupce právnické osoby	49
§ 6 Zánik trestní odpovědnosti právnických osob	53
§ 7 Trestní sankce ukládané právnickým osobám	60
§ 8 Tresty	71
§ 9 Ochranné opatření	89
§ 10 Zánik výkonu trestu a zánik účinků odsouzení	90
Literatura	93

Díl B

ZMĚNY V TRESTNÍCH ZÁKONECH PO 1. 1. 2010 97

OBECNÁ ČÁST

99

Kap. IV. Působnost trestních zákonů

99

§ 2 Působnost místní	99
Účinky rozsudku cizího státu	99
Zásada univerzality	100

Kap. XIV. Zánik trestní odpovědnosti	101
§ 3 Promlčení trestní odpovědnosti	101
Stavení a přerušení promlčecí doby	101
Kap. XV. Druhy trestů	103
§ 3 Obecně prospěšné práce	103
Časová mez pro vykonání trestu	103
Přeměna trestu na trest domácího vězení	103
§ 6 Domácí vězení	104
Doba, po kterou je odsouzený povinen zdržovat se v obydlí	104
Přeměna trestu na trest odnětí svobody	105
§ 13 Nepodmíněný trest odnětí svobody	106
Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody	106
Mimořádné snížení trestu odnětí svobody	106
Zkušební doba podmíněného propuštění	107
Podmíněné propuštění s dohledem	107
Kap. XVI. Ukládání trestů	109
§ 1 Zásady ukládání trestů	109
Zásady ukládání trestů	109
Upuštění od potrestání	110
Kap. XVIII. Ochranná opatření	111
§ 2 Ochranné léčení	111
Přeměna ochranného léčení na zabezpečovací detenci	111
§ 3 Zabezpečovací detence	112
Podmínky pro ukládání zabezpečovací detence	112
Kap. XIX. Trestní právo mladistvých	114
§ 1 Pojem trestního práva mládeže	114
Ukládání ochranného léčení dětem mladším patnácti let	114
§ 7 Trestní opatření	115
Podmíněné odsouzení mladistvého	115

ZVLÁŠTNÍ ČÁST	116
Kap. I. Trestné činy proti životu a zdraví	116
§ 2 Trestné činy proti životu	116
Vražda (§ 140) a zabití (§ 141)	116
§ 3 Trestné činy proti zdraví	119
Těžké ublížení na zdraví (§ 145)	119
Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a)	121
Kap. III. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	122
§ 2 Jednotlivé trestné činy	122
Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192)	122
Kap. V. Trestné činy proti majetku	124
§ 2 Obohacovací trestné činy	124
Krádež (§ 205)	124
Kap. VI. Trestné činy hospodářské	126
§ 3 Trestné činy daňové, poplatkové a devizové	126
Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241)	126
§ 4 Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou	128
Poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260)	128
Kap. VIII. Trestné činy proti životnímu prostředí	129
§ 2 Jednotlivé trestné činy	129
Poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293) a poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294)	129
Poškození vodního zdroje (§ 294a)	131
Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (§ 297)	132
Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu (§ 298a)	132

Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299) a neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti (§ 300)	133
Poškození chráněných částí přírody (§ 301)	134
Pytláctví (§ 304)	135
Kap. X. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných ...	138
§ 5 Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci	138
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337)	138
Neoprávněné zaměstnávání cizinců (§ 342)	139
Maření přípravy průběhu voleb a referenda (§ 351)	139
§ 8 Organizovaná zločinecká skupina	140
Beztrestnost agenta (§ 363)	140
§ 9 Některé další formy trestné součinnosti	141
Neoznámení trestného činu (§ 368)	141
Rejstřík	142

ÚVODNÍ KAPITOLA

Od doby posledního vydání učebnice *Trestní právo hmotné* (2010) došlo v našem trestním zákonodárství k některým důležitým změnám. Nejvýznamnější z nich je nesporně přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2012. Kromě něj však v letech 2011 a 2012 nabylo účinnosti několik novel trestního zákoníku a zákona o soudnictví ve věcech mládeže (zák. č. 181/2011 Sb., 301/2011 Sb., 330/2011 Sb., 357/2011 Sb., 375/2011 Sb., 420/2011 Sb., 458/2011 Sb., 459/2011 Sb. a 193/2012 Sb.).

Autorský kolektiv se zabýval otázkou, jak na tuto situaci reagovat. Předně se nabízela možnost zpracovat nové vydání učebnice, do kterého by byly všechny změny zapracovány. Toto řešení by bylo pro studenty jistě komfortní, avšak pro ty z nich, kteří si již v minulých semestrech učebnici opatřili, by koupě přepracovaného a doplněného vydání představovala nezanedbatelný výdaj. Proto vznikl dodatek k učebnici s komplexním výkladem problematiky trestní odpovědnosti právnických osob a rovněž upozorněním na všechny další významnější změny v trestním zákoníku a v zákonu o soudnictví ve věcech mládeže. Takový postup bude pro studenty ekonomicky přijatelnější.

Vydání dodatku však studentům přinese určité úskalí: při četbě učebnice si musejí ověřovat, zda studovaná materie, obsažená v trestním zákoníku a v zákonu o soudnictví ve věcech mládeže, nebyla dotčena změnou. Pro usnadnění orientace v textu proto byla v dílu B dodatku volena shodná systematika a grafická úprava jako v učebnici. Vždy je uveden odkaz na konkrétní stránky učebnice, kterých se změna dotkla (nejde-li samozřejmě o institut zcela nový), styl výkladu je shodný s výkladem v učebnici a podstata změny je zvýrazněna.

V Praze dne 1. 8. 2012

Rudolf Vokoun

DÍL A

Trestní odpovědnost právnických osob

- § 1 Obecně k trestní odpovědnosti právnických osob
- § 2 Zvláštní ustanovení o působnosti trestních zákonů
- § 3 Rozsah trestní odpovědnosti právnických osob
- § 4 Trestní odpovědnost právnické osoby založená na přičitatelnosti trestného činu
- § 5 Trestní odpovědnost právního nástupce právnické osoby
- § 6 Zánik trestní odpovědnosti právnických osob
- § 7 Trestní sankce ukládané právnickým osobám
- § 8 Tresty
- § 9 Ochranné opatření
- § 10 Zánik výkonu trestu a zánik účinků odsouzení

§ 1

Obecně k trestní odpovědnosti právnických osob

A. V roce 2009 byl přijat nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.), který vycházel ze zásady, že trestní odpovědnost může být dána jen u fyzické osoby, která je přičetná a dovršila stanovený věk. Toto pojetí individuální trestní odpovědnosti fyzických osob zastávala tradičně až dosud i česká trestněprávní věda, byť se zejména v posledních letech vedla poměrně rozsáhlá **diskuze nad trestní odpovědností právnických osob** a v nauce se objevily určité tendence k zavedení trestní

odpovědnosti právnických osob,¹ které se projeví i prvním návrhem na zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, jenž byl předložen v souvislosti s předchozím návrhem trestního zákoníku Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky dne 21. července 2004 (tisk 745) a který byl v prvním čtení zamítnut.²

Uvedené tendence podstatně zesílily po přijetí trestního zákoníku zejména vzhledem k **požadavkům na mezinárodním poli**, aby právní řád umožnil účinné sankcionování³ protiprávního jednání korporací,

¹ Blíže srov. *Musil, J.* Trestní odpovědnost právnických osob v novém francouzském trestním zákoníku. *Kriminalistika*. 1995, č. 4, s. 308; *Hurdík, J.* Trestní odpovědnost právnických osob? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1996, č. 1, s. 28; *Teryngel, J.* K trestní odpovědnosti právnických osob a osob za ně jednajících. *Trestní právo*. 1996, č. 1, s. 15; *Musil, J.* Trestní odpovědnost právnických osob: historický vývoj a mezinárodní srovnání. In: *Musil, J., Vanduchová, M. (ed.)* Pocta prof. JUDr. Otovi Novotnému k 70. narozeninám. Praha: CODEX Bohemia, 1998, s. 76 až 98; *Musil, J.* Trestní odpovědnost právnických osob – ano či ne? In: *Kuchta, J. (ed.)* Koncepce nové kodifikace trestního práva hmotného České republiky. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané dne 17. 4. 2000. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 166 až 185; *Šámal, P.* K trestní odpovědnosti právnických osob. In: *Kuchta, J. (ed.)* Koncepce nové kodifikace trestního práva hmotného České republiky. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané dne 17. 4. 2000. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 197 až 222; *Musil, J., Prášková, H., Faldyna, F.* Úvahy o trestní odpovědnosti právnických osob de lege ferenda. *Trestní právo*. 2001, č. 3, s. 6 až 17; *Solnař, V., Fenyk, J., Čísařová, D.* Základy trestní odpovědnosti. Praha: Nakladatelství Orac, 2003, s. 258 až 260; *Šámal, P.* Trestní odpovědnost právnických osob de lege lata a de lege ferenda v České republice. In: *Kratochvíl, V., Löff, M. (ed.)* Sborník Hospodářské trestní právo a trestní odpovědnost právnických osob. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 104 až 182; *Šámal, P.* K připravované trestní odpovědnosti právnických osob v souvislosti s rekodifikací trestního práva hmotného. In: Sborník XIII. Karlovarské právní dny. Praha: Linde, 2003, s. 242 až 292; *Jelínek, J.* Trestní odpovědnost právnických osob. Praha: Linde, 2007; *Solnař, V., Fenyk, J., Čísařová, D., Vanduchová, M.* Systém českého trestního práva. II. Základy trestní odpovědnosti. Praha: Nakladatelství Novatrix, 2009, s. 264 až 267.

² K námitkám proti trestní odpovědnosti právnických osob srov. exkurz k trestní odpovědnosti právnických osob v učebnici *Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol.* Trestní právo hmotné. 1. Obecná část. 6., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 212 až 213.

³ V mezinárodně právních dokumentech se zpravidla kvalitativně popisuje intenzita těchto sankcí, které by měly být ukládány právníkům osobám, a to tak, že sankce by měly být účinné, přiměřené a odstrašující [*effective, proportionate and dissuasive; efficaces, proportionnées et dissuasives; wirksame, angemessene und abstreckende*; tuto terminologii obsahuje např. v čl. 3 odst. 2 Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích ze dne 17. 12. 1997, jejíž smluvní stranou je rovněž Česká republika – viz Sdělení MZV č. 25/2000 Sb. m. s.; stejně tak dosud neratifikovaný Druhý protokol k Evropské úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze